

ANKARA ÜNİVERSİTESİ AYAŞ MESLEK YÜKSEKOKULU
ASG 109 SOSYAL GÜVENLİĞE GİRİŞ DERSİ

Öğretim Görevlisi Yusuf Can ÇALIŞIR

DERS PLANI

• **SOSYAL GÜVENLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ**

⇒ SOSYAL GÜVENLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

✚ Sosyal güvenlik, oldukça uzun sayılabilecek tarihsel sürecin bir ürünüdür. Bu sistemin oluşumunu hazırlayan ön şartların bilinmesi, sistemin kendisinin anlaşılması adına önem arz etmektedir. Bu bakımdan, sosyal güvenlik sistemlerini tarihsel süreç içerisinde değerlendirmek son derece önemlidir. Bununla birlikte, sosyal güvenliğin çağdaş eğilimini ve sorunlarını ele almak açısından, tarihsel oluşumun oldukça önemli bir katkısı bulunmaktadır.

✚ Sosyal güvenlik olgusunun tarihsel süreç içerisinde gelişim seyri incelendiğinde değişik aşamaların varlığından bahsetmek mümkündür. Söz konusu gelişim aşamalarını birbirinden kesin zaman dilimleri ile ayırmak mümkün olmamakla birlikte ve hatta bazı ülkelerde birden fazla dönemin aynı zaman diliminde görüldüğü bilinmekle birlikte, genel olarak dört dönemden bahsedildiği görülmektedir. Söz konusu dönemler şunlardır:

✚ İlk dönem; genel olarak 1850-1880 yılları arasını kapsamaktadır ve Sanayi Devrimi'nin beraberinde getirdiği ağır koşulların olumsuz sonuçlarını ortadan kaldırmak amacıyla gönüllü kuruluşların, dayanışma kurumlarının ve sendikaların sosyal dayanışmasına dayalı, işverenin bireysel sorumlu olduğu ve devletin de gelir transferi ile yoksullara yardım sağladığı paternalist dönem olarak adlandırılmaktadır.

✚ İkinci dönem; 1880 ve 1945 yılları arasında finansmana katkı ve zorunluluk ilkesi çerçevesinde çalışanlara bir takım garantilerin sağlandığı sosyal sigorta dönemi olarak genellenmektedir.

✚ Üçüncü dönem; 1945 ve 1974 yılları arasında özellikle kamu tarafından gerçekleştirilen harcamalarla, devletin sosyal güvenlik sisteminin gelir devamlılığını sağlama ve yaşam standardını yükseltme sorumluluğunu üstlendiği ve genellikle prensiplerinin hakim olduğu refah dönemi olarak adlandırılmaktadır.

✚ Dördüncü dönem ise; 1975 ve sonrasında sosyal güvenlik sistemlerinin krize sürecine girdiği, var olan sistemlerin değişen ve gelişen toplumsal ihtiyaçlara cevap verme noktasında yetersiz kaldığı bir sürece karşılık gelmektedir. Bu nedenle yeniden yapılanma arayışlarının

başladığı, dönüşümün gerçekleştiği ve içinde bulunduğumuz zamanı da kapsayan dönem olarak ifade edilmektedir.

Not: İkinci ve üçüncü dönemlerin bugünkü anlamda sosyal güvenlik sistemlerinin řekillendiđi dönemler olduğu söylenebilir.

Yararlanılan Kaynaklar

Nusret Ekin / Yusuf Alper / Tekin Akgeyik (1999), **Türk Sosyal Güvenlik Sistemi'nde Arayışlar: Özelleřtirme ve Yeniden Yapılanma**, İTO, Yayın No: 1999-69, İstanbul.